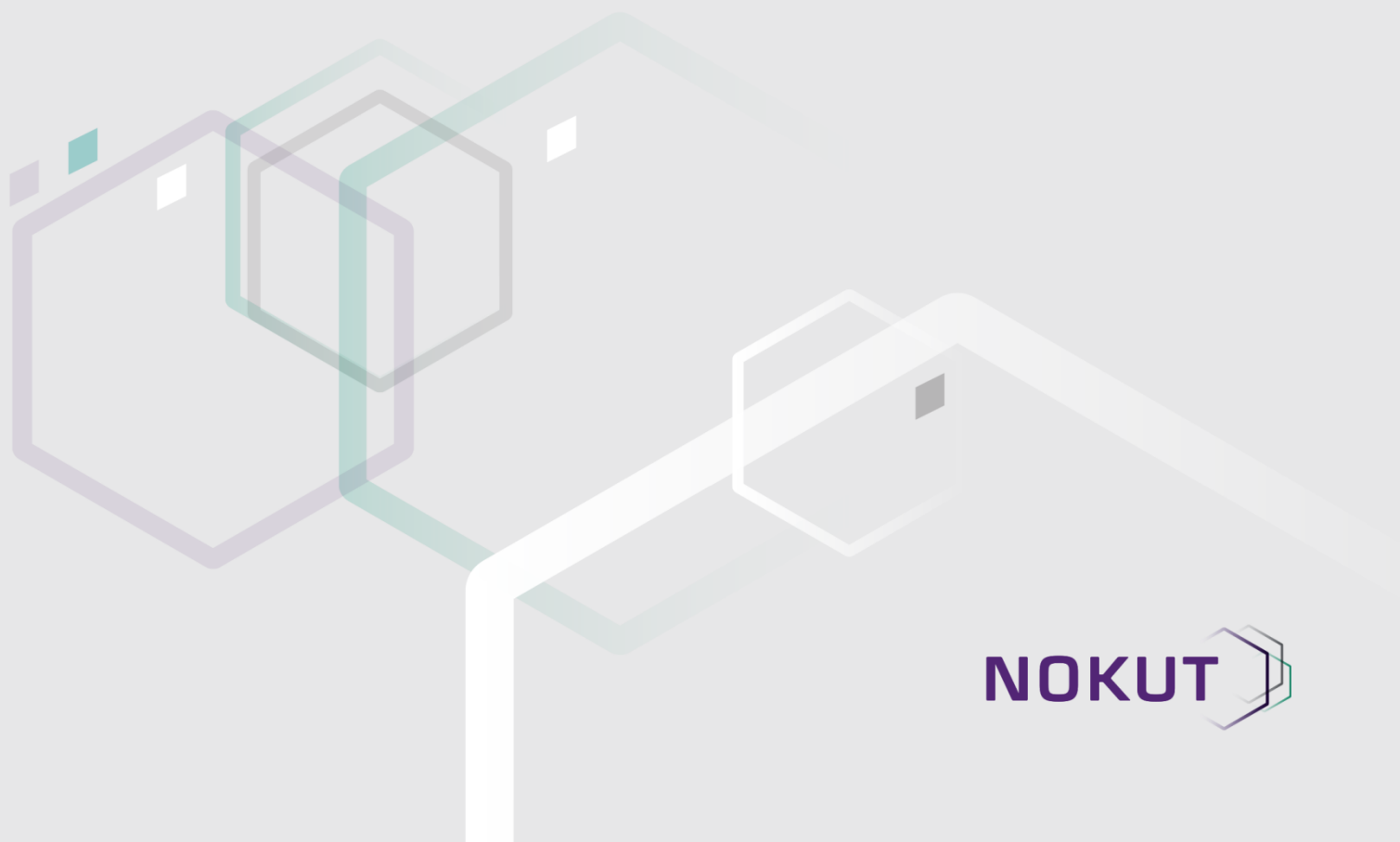

NOKUTs tilsynsrapporter

Miljøarbeid i tjenester for mennesker med utviklingshemming

AOF Hordaland – Sogn og Fjordane

Februar 2015

NOKUT

NOKUT kontrollerer og bidrar til kvalitetsutvikling ved fagskolene. Dette gjør vi blant annet ved å godkjenne nye fagskoletilbud. Fagskoleutdanning er en yrkesrettet utdanning på et halvt til to år, som bygger på videregående skole eller tilsvarende realkompetanse. Betegnelsen fagskoleutdanning er beskyttet gjennom fagskoleloven. For å kunne bruke betegnelsen fagskoleutdanning, må utdanningstilbudet være godkjent av NOKUT. Alle fagskoletilbud må tilfredsstillе nasjonale kvalitetsstandarder. NOKUT godkjenner også institusjonenes interne system for kvalitetssikring.

Tilbyder/Utdanningssted:	AOF Hordaland – Sogn og Fjordane
Utdanningstilbudets navn:	Miljøarbeid i tjenester for mennesker med utviklingshemming
Nivå/fagskolepoeng:	60
Undervisningsform:	Stedbasert
Sakkyndige:	Marta Grongstad Tone Åker
Dato for vedtak:	10. februar 2015
NOKUTs saksnummer	14/514

Forord

Fagskoleutdanning er yrkesrettet utdanning som bygger på fullført videregående opplæring eller tilsvarende realkompetanse. Fagskoleutdanning har et omfang på minst et halvt år og maksimalt to år som heltidsutdanning. Betegnelsen fagskoleutdanning er beskyttet gjennom fagskoleloven. For å kunne bruke betegnelsen fagskoleutdanning, må utdanningstilbudet være godkjent av NOKUT.

Vurderingsprosessen starter med at en tilbyder søker NOKUT om godkjenning av et utdanningstilbud. Søknaden blir først gjenstand for en innledende vurdering, for å avklare om forutsetningene er til stede for videre behandling jevnfør fagskoletilsynsforskriften § 3-1. I den innledende vurderingen ser NOKUT blant annet på om styringsordning og reglement er tilpasset utdanningstilbudet og om tilbyder har et tilfredsstillende system for kvalitetssikring.

Søknader som tilfredsstillende forutsetningene for behandling blir videre vurdert av eksterne, uavhengige sakkyndige oppnevnt av NOKUT. De sakkyndige vurderer søknaden opp mot de faglige kravene i fagskoletilsynsforskriften §§ 3-2 – 3-8..

Til den sakkyndige vurderingen har NOKUT oppnevnt:

- Marta Grongstad
- Tone Åker

Når de sakkyndige har funnet at ett eller flere av de faglige kriteriene ikke er oppfylt på en tilfredsstillende måte, sendes et utkast til tilsynsrapport (kapittel 3) til tilbyder for kommentarer. Tilbydere kan da påpeke mangler eller misforståelser i de sakkyndiges innstilling. NOKUT tillater i tillegg mindre justeringer. De sakkyndige vurderer tilbakemeldingen fra tilbyder, før NOKUT konkluderer og fatter endelig vedtak.

I denne rapporten er alle vurderingene som danner grunnlag for godkjenningen samlet. Tilbyder plikter å gjennomføre utdanningstilbudet slik det fremgår av denne rapporten og søknaden som ligger til grunn. Studenter kan lese rapporten for å få inntrykk av hvilken utdanningskvalitet de kan forvente. Yrkeslivet og andre samfunnsgrupper kan også orientere seg om den sluttkompetansen studentene sitter igjen med, og innholdet i utdanningen.

Lysaker, 10. februar 2015

Terje Mørland
direktør

Innhold

1	Informasjon om søkeren	1
1.1	Informasjon om tilbyder og utdanningen	1
2	Innledende vurdering	1
2.1	Oppsummering	1
2.2	Grunnleggende forutsetninger for å tilby fagskoleutdanning (§ 3-1).....	2
2.3	Konklusjon etter innledende vurdering	6
3	Sakkyndig vurdering av utdanningen	7
3.0	Oppsummering	7
3.1	Grunnleggende forutsetninger for å tilby fagskoleutdanning (§ 3-1).....	7
3.2	Læringsutbytte (§ 3-2)	10
3.3	Utdanningens innhold og oppbygning (§3-3).....	12
3.4	Undervisningsformer og læringsaktiviteter (§ 3-4).....	16
3.5	Fagmiljøet tilknyttet utdanningen (§ 3-5).....	18
3.6	Eksamen og sensur (§ 3-6)	21
3.7	Infrastruktur (§ 3-7)	22
3.8	Konklusjon etter sakkyndig vurdering	23
4	Tilsvarsrunde	24
4.1	Søkerens tilbakemelding.....	25
4.2	Sakkyndig tilleggsvurdering.....	27
4.3	Endelig konklusjon fra sakkyndig komité	29
4.4	NOKUTs tilleggsvurdering	29
5	Vedtak	30
6	Dokumentasjon	30
	Vedlegg 1:	31

1 Informasjon om søkeren

1.1 Informasjon om tilbyder og utdanningen

AOF Hordaland – Sogn og Fjordane søkte NOKUT 15. september 2014 om godkjenning av *miljøarbeid i tjenester for mennesker med utviklingshemming* som fagskoleutdanning. Utdanningen er på 60 fagskolepoeng som gis på deltid over to år. Undervisningen vil gis ved studiestedet Bergen, og det er søkt godkjenning for inntil 30 studenter.

AOF Hordaland har én tidligere godkjent fagskoleutdanning ved studiestedet i Bergen: *psykisk helsearbeid* (60 fagskolepoeng).

NOKUT har gjennomgått søkers hjemmesider, www.hordaland.aof.no. Tilbyder gir informasjon om utdanningen som de har søkt godkjenning for på hjemmesidene. Informasjonen er i samsvar med søknadens innhold og godkjenningsstatus i NOKUT. Det som står på hjemmesidene om tidligere godkjente utdanninger og opptakskrav til utdanningene stemmer overens med informasjonen NOKUT har. Hjemmesidene inneholder ikke informasjon som kan føre til misforståelse om bruk av fagskolebegrepet.

2 Innledende vurdering

Teksten i dette kapittelet er NOKUTs administrative vurdering av de grunnleggende forutsetningene som må være oppfylt for kunne tilby fagskoleutdanning. Noen av kravene vurderes både av NOKUTs administrasjon, og den sakkyndige komiteen. Der det forekommer «vi» i kapittel 2, er det et uttrykk for NOKUTs administrasjon. Paragrafene i parentes i overskriftene henviser til tilsvarende paragrafer i fagskoletilsynsforskriften. Teksten i boksene er fra fagskoletilsynsforskriften.

Fra og med søknadsrunden med frist 15. februar 2014, vurderer vi om utdanninger oppfyller kravene i forskrift om tilsyn med kvaliteten i fagskoleutdanning (fagskoletilsynsforskriften). Vi vurderer også tilbyders kvalitetssikringssystem, styringsordning og reglement i lys av den nye forskriften, selv der tilbyder har fått dette godkjent før forskriften trådte i kraft.

Vi gjør oppmerksom på at vurderingen av tidligere godkjente kvalitetssikringssystem, styringsordninger og reglement vil være begrenset. NOKUT kan derfor senere påpeke feil og mangler dersom vi ved et fremtidig gjennomsyn avdekker det, selv om vi i denne søknadsrunden skulle finne at kvalitetssikringssystem, styringsordninger og/eller reglement tilfredsstiller kravene.

2.1 Oppsummering

De grunnleggende forutsetningene for å tilby fagskoleutdanning er i hovedsak oppfylt, men tilbyder må gjøre enkelte rettelser i reglement og styrevedtekter. Tilbyder har gjort endringer i tråd med NOKUTs tidligere tilbakemeldinger, og de manglene som fortsatt må rettes opp er av en slik art at de med enkelhet kan rettes opp i løpet av søknadsbehandlingen. En eventuell godkjenning av søknaden forutsetter at tilbyder imøtekommer må-punktene i vår innledende vurdering.

Etter innledende vurdering har søknaden gått videre til et panel oppnevnt av NOKUT. Panelet har vurdert om læringsutbyttebeskrivelsen i søknaden er utformet i tråd med Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring. Panelet konkluderer med at den overordnede læringsutbyttebeskrivelsen er i tråd med NKR.

2.2 Grunnleggende forutsetninger for å tilby fagskoleutdanning (§ 3-1)

2.2.1 Krav i fagskoleloven med forskrifter

- (1) Krav i fagskoleloven med forskrifter skal være oppfylt. NOKUT vurderer følgende krav:
- a) Grunnlag for opptak. Grunnlaget for opptak skal være relevante kvalifikasjoner på nivå 4 i Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring. Søkere har krav på å få vurdert om de er kvalifisert for opptak til en utdanning på grunnlag av realkompetanse.
  - b) System for kvalitetssikring
  - c) Organisasjon og ledelse. Det er tilbyders styre som er ansvarlig for utdanningen.
  - d) Studentenes læringsmiljø og rettigheter.
  - e) Vitnemål.
  - f) Reglement. Reglementet skal fastsette studentenes rettigheter og plikter, og være utformet slik at det sikrer lik og upartisk behandling.
  - g) Klageinstans. Styret selv fastsetter regler for klagebehandling. Minst én student skal være medlem i klageinstansen.

Vurdering

Grunnlag for opptak

Grunnlag for opptak og vurdering av realkompetanse er beskrevet reglementet og er i henhold til gjeldende lov- og regelverk. Forhold rundt opptak er også beskrevet i søknaden.

System for kvalitetssikring

Tilbyders kvalitetssikringssystem ble godkjent av NOKUT i vedtak av 5. mars 2010, jf. sak 09/272-13. I forbindelse med søknad om godkjenning av ny fagskoleutdanning høsten 2013, påpekte NOKUT svakheter i tilbyders system for kvalitetssikring, jf. sak 13/655.

Tilbyder har rettet opp svakhetene i systemet, og kvalitetssikringssystemet deres er nå funnet tilfredsstillende. Det går klart frem gjennom presentasjon og analyse i skolens siste årsrapport at kvalitetssikringssystemet brukes aktivt i skolens kvalitetsarbeid. Skolen bør imidlertid fortsatt tydeliggjøre på hvilken måte studentgruppens nivå og bakgrunn er en indikasjon på utdanningskvalitet.

Organisasjon og ledelse

NOKUT har gitt tilbyder informasjon om mangler i styringsordningen i forbindelse med søknad om godkjenning av ny fagskoleutdanning høsten 2013 jf. NOKUTs sak 13/655. NOKUT har gjort ny vurdering av styringsordningen og styringsvedtektene på bakgrunn av de endringer tilbyder har foretatt i tidligere godkjente styrevedtekter.

Styrets sammensetning oppfyller lovens krav, og det opplyses om hvor mange medlemmer som sitter i styret. Det fremgår nå av styrevedtektene hvordan representantene for studenter og ansatte velges, og hvilke rettigheter disse har i styret.

Det er uklart i styrevedtektene om det er samme studentrepresentant som sitter i både styret og i klagenemnda, og i så fall hvordan denne velges. Mens vedtektene slår fast at i opprettelsen av studentråd vil rådet selv velge sin studentrepresentant til styret, står det at studentrepresentant til klagenemnda velges av de tillitsvalgte for de igangsatte godkjente fagskolene. Samtidig står det under punkt 3. 1) at «I klagesaker har studentrepresentanten stemmerett». Det må gå klart frem av styrevedtekter og reglement hvorvidt det er samme studentrepresentant som sitter i styret og klagenemnda, og i så fall hvordan vedkommende velges.

Begrepene «fagansvarlig» og «fagskoleansvarlig» brukes litt om hverandre i de ulike dokumentenes beskrivelse av hvem som har ansvar for at det opprettes studentorgan. Det er uklart om «fagansvarlig» er det samme som «fagskoleansvarlig». Skolen må sikre at informasjonen i skolens ulike dokumenter stemmer overens, og klargjøre begrepene slik at det ikke er tvil om hvem som har ansvar for å opprette et studentorgan.

Studentenes læringsmiljø og rettigheter

Søknaden dokumenterer hvem som har ansvar for de oppgaver som er beskrevet i fagskoleloven § 4, og som påvirker studentenes rettigheter. Det kommer tydelig frem at styret har det overordnede ansvaret for studentenes læringsmiljø.

Vitnemål

Tilbyders mal for vitnemål inneholder all nødvendig informasjon. Vitnemålet tilfredsstiller kravene i fagskoleloven med forskrifter.

Reglement

NOKUT har gitt tilbyder informasjon om mangler i reglementet i forbindelse med søknad om godkjenning av ny fagskoleutdanning høsten 2013, jf. NOKUTs sak 13/655. Tilbyder har gjort enkelte endringer i reglementet i tråd med forskrift om fagskoleutdanning av 1. august 2013, og i tråd med NOKUTs merknader i forrige søknadsrunde. NOKUT har derfor vurdert tilbyders reglement på nytt. Reglementet er i hovedsak i henhold til gjeldende lov- og regelverk, men det må fortsatt gjøres enkelte rettelser.

Mye av informasjonen under 6.5 Oppmelding til og gjennomføring av eksamen og 6.6 Skriftlig eksamen fremstår som ordensregler eller administrativ informasjon om eksamen, hvorav brudd på reglene ikke fører til disiplinærsanksjoner. Disse bestemmelsene berører kun delvis rettigheter eller plikter for studenter. De delene av bestemmelsene om eksamen som er rene ordensregler kan tas ut av reglementet og heller settes inn i et eget informasjonsskriv eller lignende til studentene.

I klagereglementets punkt 7.1 Prosedyre for klage på karakter står det at «studenten har rett til å klage på vurdering av praksis kun dersom det er gjort formelle feil ved praktisk eksamen». Vurdering av praksis er ikke det samme som vurdering av praktisk eksamen. Dere må klargjøre sammenhengen mellom praksis og praktisk eksamen dersom bestemmelsen skal opprettholdes.

Under punkt 7.2. Prosedyre for klage på formelle feil ved eksamen, står det at «dersom klagen fra studenten ikke tas til følge av fagskoleansvarlig/daglig leder, kan studenten rette klagen til fagskolens klagenemnd for behandling». Hvis klagen fra studenten ikke tas til følge av den som har truffet vedtaket, skal saken behandles og avgjøres av klageinstansen, og klagen skal da automatisk sendes videre til klageinstansen (jf. forvaltningsloven § 33). Setningen bør derfor endres til «dersom klagen fra studenten ikke tas til følge av fagskoleansvarlig/daglig leder, sendes klagen videre til fagskolens klagenemnd for behandling».

Under 7.3 Prosedyre for klage på andre enkeltvedtak, punkt a), hvor det nevnes hva enkeltvedtak skal inneholde, bør også «begrunnelse for vedtaket» nevnes.

Under punkt 7.3 f), hvor klagenemndas kompetanse beskrives, slås det i siste setning fast at «[v]edtaket fattet av styret er endelig og kan ikke påklages». Av styrevedtektene og søknaden, og reglementets punkt 7.4 Klagenemnd, fremgår det at styret oppnevner en klagenemnd som behandler klager fra studenter. Klagevedtak fattes altså ikke av styret, men av klagenemnda. Siste setning under punkt 7.3 f) må derfor strykes, slik at det ikke kan misforstås hvem som behandler klager.

Klageinstans

Det fremgår både av styrevedtektene samt i reglementet og søknadene at styret oppnevner klagenemnd. Klagenemndas sammensetning, og student- og ansattrepresentantenes rettigheter, er også tilfredsstillende beskrevet. Kravet er tilfredsstillende oppfylt.

Konklusjon

De grunnleggende forutsetningene for å tilby fagskoleutdanning er i hovedsak oppfylt. Tilbyder må gjøre enkelte rettelser i reglement og styrevedtekter. Tilbyder har imidlertid gjort endringer i tråd med NOKUTs tidligere tilbakemeldinger, og de manglene som fortsatt må rettes opp er av en slik art at de med enkelhet kan rettes opp i løpet av søknadsbehandlingen. En eventuell godkjenning av utdanningen forutsetter at tilbyder imøtekommer følgende må-punkt:

Tilbyder må

- klargjøre om det er samme studentrepresentant som sitter i styret og i klagenemnda, og i så fall hvordan vedkommende velges
- klargjøre begrepene slik at det går klart frem hvem som har ansvar for å opprette studentorgan, og sikre at informasjonen i skolens ulike dokumenter stemmer overens på dette punktet
- stryke siste setning under 7.3 f) i reglementet, slik at det ikke kan misforstås hvem som behandler klager

Tilbyder bør

- i kvalitetssikringssystemet tydeliggjøre på hvilken måte studentgruppens nivå og bakgrunn er en indikasjon på utdanningskvalitet
- ta ut av reglementet de deler av bestemmelsene om eksamen under punkt 6.5 og 6.6 som er rene ordensbestemmelser
- i reglementet klargjøre sammenhengen mellom praksis og praktisk eksamen i punkt 7.1
- i reglementet tydeliggjøre under punkt 7.2 at klagen sendes direkte til fagskolens klagenemnd for behandling dersom den ikke gis medhold av førsteinstansen
- i reglementet under 7.3 a) ta inn «begrunnelse for vedtaket» i beskrivelsen av hva enkeltvedtak skal inneholde

2.2.2 Samarbeid med yrkesfeltet

(2) Tilbyder skal samarbeide med aktører i yrkesfeltet og delta i faglige nettverk som sikrer at utdanningens læringsutbytte er relevant for yrkesfeltet.

Vurdering

Tilbyder dokumenterer samarbeid med yrkesfeltet i form av formelle samarbeidsavtaler som sikrer at utdanningens læringsutbytte er relevant for yrkesfeltet.

Konklusjon

Ja, kravet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

2.2.3 Praksisavtaler

(4) For utdanninger med praksis skal det foreligge avtaler som regulerer vesentlige forhold av betydning for studentene.

Vurdering

Det foreligger mal for praksisavtale, liste over aktuelle praksissteder og inngått praksisavtale med Bergen kommune. Det fremgår at malen for praksisavtalen regulerer vesentlige forhold som er av betydning for studentene, som for eksempel antall veiledningstimer per uke og opplæring av veiledere. Dette kravet blir også vurdert av den sakkyndige komitéen.

Konklusjon

Ja, kravet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

2.2.4 Fagskolepoeng

(5) Utdanningen skal ha et omfang av 30, 60, 90 eller 120 fagskolepoeng.

Vurdering

Miljøarbeid i tjenester for mennesker med utviklingshemming er på 60 fagskolepoeng, og dette tilfredsstillter kravet til omfang for en fagskoleutdanning på deltid over to år.

Konklusjon

Ja, kravet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

2.2.5 Arbeidsmengde for studentene

(6) Det totale antall arbeidstimer for studentene skal normalt være mellom 1500-1800 timer per år.

Vurdering

Antall arbeidstimer for *miljøarbeid i tjenester for mennesker med utviklingshemming* er satt til 1500 timer. Dette er innenfor rammen for en fagskoleutdanning på 60 fagskolepoeng.

Konklusjon

Ja, kravet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

2.3 Konklusjon etter innledende vurdering

Søknaden går videre til sakkyndig vurdering. En eventuell godkjenning av utdanningen forutsetter at tilbyder i en tilsvarsrunde imøtekommer følgende må-punkt:

Tilbyder må

- klargjøre om det er samme studentrepresentant som sitter i styret og klagenemnda, og i så fall hvordan vedkommende velges
- klargjøre begrepene slik at det går klart frem hvem som har ansvar for å opprette studentorgan, og sikre at informasjonen i skolens ulike dokumenter stemmer overens på dette punktet
- stryke siste setning under 7.3 f) i reglementet, slik at det ikke kan misforstås hvem som behandler klager

Tilbyder bør

- i kvalitetssikringssystemet tydeliggjøre på hvilken måte studentgruppens nivå og bakgrunn er en indikasjon på utdanningskvalitet
- ta ut av reglementet de deler av bestemmelsene om eksamen under punkt 6.5 og 6.6 som er rene ordensbestemmelser
- i reglementet klargjøre sammenhengen mellom praksis og praktisk eksamen i punkt 7.1
- i reglementet tydeliggjøre under punkt 7.2 at klagen sendes direkte til fagskolens klagenemnd for behandling dersom den ikke gis medhold av førsteinstansen
- i reglementet under 7.3 a) ta inn «begrunnelse for vedtaket» i beskrivelsen av hva enkeltvedtak skal inneholde

3 Sakkyndig vurdering av utdanningen

Teksten i dette kapittelet er de sakkyndiges vurdering. Der det forekommer «vi», er det et uttrykk for de sakkyndige. Paragrafene i parentes i overskriftene henviser til tilsvarende paragrafer i fagskoletilsynsforskriften. Teksten i boksene er fra fagskoletilsynsforskriften.

3.0 Oppsummering¹

Tilbyder søker om godkjenning av fagskoleutdanningen *miljøarbeid i tjenester for mennesker med utviklingshemming*. Tilbyder presenterer en god plan for utdanningen. Studiet består av fem teoretiske emner og et praksisemne. Alle emnene har tilhørende arbeidskrav som skal vurderes etter fullført emne. Det kommer tydelig frem hva som forventes av studentene gjennom studiet, og hvor mye tid som planlegges til forelesninger og til selvstendig arbeid. Emnene i studiet er relevante og synes å være egnet for at studentene kan oppnå forventet læringsutbytte.

Vi mener også at tilbyder må vurdere læringsutbyttebeskrivelsene etter endt utdanning, og med bakgrunn i dette også revidere læringsutbyttene til hvert emne. Tilbyder må spesielt se på læringsutbyttebeskrivelsene knyttet til praksisemnet, da dette bør være konkrete læringsutbytter med et særlig fokus på ferdigheter.

Videre er det behov for å tydeliggjøre hvordan tilbyder skal tilrettelegge for veiledning individuelt og i gruppe i løpet av studietiden. Vi vil også påpeke behovet for revidering av pensumlitteraturen. Det er de senere årene kommet tilfang av nyere litteratur innen de fleste emnene som beskrives og som vil være svært relevant for denne fagskoleutdanningen. I tillegg mener vi det vil være helt nødvendig for en student etter endt fagskoleutdanning, å kunne lese enkle fag- og forskningsartikler, som er en svært relevant kilde til ny og oppdatert kunnskap.

Alle fagskoleutdanninger skal ha egen kravspesifikasjon over hvilke kvalifikasjoner undervisningspersonalet skal ha. Denne kravspesifikasjonen er forpliktende når tilbyder skal ansette undervisningspersonell. Tilbyder må utarbeide en kravspesifikasjon knyttet til utdanningen *miljøarbeid i tjenester for mennesker med utviklingshemming*.

Vi anbefaler at tilbyder får komme med tilsvarende svar på våre vurderinger.

3.1 Grunnleggende forutsetninger for å tilby fagskoleutdanning (§ 3-1)

3.1.1 Opptak

- (1) Krav i fagskoleloven med forskrifter skal være oppfylt. NOKUT vurderer følgende krav:
- a) Grunnlag for opptak. Grunnlaget for opptak skal være relevante kvalifikasjoner på nivå 4 i Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring. Søkere har krav på å få vurdert om de er kvalifisert for opptak til en utdanning på grunnlag av realkompetanse.

¹ De forhold komiteen mente måtte endres ble endret i tilsvarsrunden. Se kapittel 4.2.

Vurdering

Opptakskravet til utdanningen er «fullført videregående opplæring i Helsearbeiderfaget, Barne- og ungdomsarbeiderfaget og Aktivitørfaget VG2/VG3, tilsvarende læreplaner fra VK1/VK2 (R-94)». Det fremgår også av studieplanen at det kan gjøres opptak på bakgrunn av realkompetansevurdering. Ved en realkompetansevurdering vil to forhold vurderes: omfang og relevans av yrkespraksis og omfang og relevans av utdanning. Bestemmelsene om opptak på bakgrunn av realkompetanse bør være så godt beskrevet at en søker forstår om han/hun har mulighet til å få opptak eller ikke. Tilbyder bør derfor gi eksempler på hva som kan være relevant yrkespraksis eller utdanning, eller på annen måte konkretisere hvilke kvalifikasjoner som er relevante for opptak til denne utdanningen.

Tilbyder presiserer at studenter som kommer inn på studiet med bakgrunn i en realkompetansevurdering ikke har anledning til å søke om autorisasjon innen helse- og omsorgsfag. Tilbyder bør informere om hvilke yrkesmuligheter studenter har dersom de tas opp på bakgrunn av en realkompetansevurdering og ikke kan søke autorisasjon.

Opptakskravet er tilfredsstillende og gir relevante kvalifikasjoner i henhold til nivå 4 i det nasjonale kvalifikasjonsrammeverket. De nevnte fagbrevene er relevante, men tilbyder bør gi eksempler på hva som er relevant yrkespraksis eller utdanning for søkere som vil vurderes med bakgrunn i realkompetanse.

Konklusjon

Ja, kravet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Tilbyder bør

- i studieplanen gi eksempler på hva som kan være relevant yrkespraksis eller utdanning, eller på annen måte konkretisere hvilke kvalifikasjoner som er relevante for opptak på bakgrunn av realkompetanse
- informere om hvilke yrkesmuligheter studenter har dersom de tas opp på bakgrunn av en realkompetansevurdering og ikke kan søke autorisasjon

3.1.2 Samarbeid med yrkesfeltet

(2) Tilbyder skal samarbeide med aktører i yrkesfeltet og delta i faglige nettverk som sikrer at utdanningens læringsutbytte er relevant for yrkesfeltet.

Vurdering

Tilbyder som er AOF Hordaland – Sogn og fjordane, er en del av Forum for fagskoler som ligger under Abelia i Næringslivets hovedorganisasjon (NHO). Dette forumet er et nettverk der tilbyder kan treffe andre aktører i dette markedet og utveksle erfaringer. Forumet jobber også med utarbeidelse av felles malverktøyer og veiledninger. AOF har i tillegg et eget fagskoleforum hvor AOF-avdelingene som driver fagskoleutdanning møtes. Videre har tilbyder et samarbeid med fagforbundet i Hordaland og med Bergen kommune. Dette samarbeidet skal sikre at fagskoleutdanningen holder faglig høy kvalitet, rekruttering av studenter, og innspill til utvikling av utdanningen. Tilbyder har gjort avtaler

om årlige samarbeidsmøter der læringsutbyttebeskrivelser og faglig innhold i utdanningen vil bli diskutert.

Vi vurderer at tilbyder har gode avtaler med relevante aktører i markedet. Dette vil sikre både rekruttering, praksisplasser, samarbeid med fagpersonell og et nettverk som kan bidra til utvikling av utdanningen. Tilbyder har også lagt ved relevante samarbeidsavtaler med Bergen kommune og Fagforbundet Hordaland.

Konklusjon

Ja, kravet er oppfylt på en meget tilfredsstillende måte.

3.1.3 Standarder, konvensjoner og avtaler

(3) Utdanninger som reguleres av nasjonale eller internasjonale standarder, konvensjoner og avtaler skal tilfredsstillende kravene i disse.

Vurdering

Utdanningen reguleres ikke av nasjonale eller internasjonale standarder, konvensjoner eller avtaler, og kravet er derfor ikke vurdert.

3.1.4 Praksisavtaler

(4) For utdanninger med praksis skal det foreligge avtaler som regulerer vesentlige forhold av betydning for studentene.

Vurdering

Tilbyder viser til vedlagt avtale med Bergen kommune om praksisplasser og har vedlagt en liste over aktuelle tjenestesteder i Bergen kommune hvor studentene kan gjennomføre sin praksis. Dette er aktuelle tjenestesteder der studentene kan nå det forventede læringsutbyttet for praksisemnet.

I malen for praksisavtale beskrives både omfang, arbeidskrav, kompetansekrav til veiledere, og praksisstedets og tilbyders rolle overfor studenten. Det fremgår at veileder skal være tilgjengelig for studenten gjennom praksisperioden og gi fortløpende tilbakemeldinger på utøvelsen av praksis, og at han/hun forplikter seg til individuell veiledningssamtale minst én time per uke. Dette beskrives på en tilfredsstillende måte.

Læringsutbyttet i malen for praksisavtalen er imidlertid identisk med læringsutbyttet etter endt utdanning og gjenspeiler på den måten ikke læringsutbyttet etter endt praksisemne. Dette må også ses i sammenheng med kommentarer knyttet til læringsutbytte under kapittel 3.2 Læringsutbytte. Se også kommentarer vedrørende læringsutbyttene i kapittel 3.4.2 Undervisningsformer og læringsaktiviteter.

Konklusjon

Nei, kravet er ikke oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Tilbyder må endre læringsutbyttebeskrivelsene i praksisavtalen slik at det samsvarer med læringsutbyttet etter fullført praksis i henhold til studieplanen.

3.1.5 Arbeidsmengde for studentene

(6) Det totale antall arbeidstimer for studentene skal normalt være mellom 1500-1800 timer per år.

Vurdering

Studiet tilbys på deltid og varer i 64 uker med en arbeidsbelastning på totalt 1500 timer. Dette er i henhold til kravet om totalt antall arbeidstimer på 1500-1800 timer per år. Emneinndeling og arbeidsbelastning synliggjøres i to tabeller. I tabellene fremkommer emne, antall fagskolepoeng, antall uker og timer i det aktuelle emnet, og hvor mange timer som beregnes til forelesning og gruppearbeid/selvstudie. Tabellene fremstilles på en oversiktlig måte og gir studenten en god oversikt over forventet arbeidsbelastning.

Konklusjon

Ja, kravet er oppfylt på en meget tilfredsstillende måte.

3.2 Læringsutbytte (§ 3-2)

Utdanningen skal gi ett samlet læringsutbytte som er relevant for yrkesfeltet. Læringsutbyttet skal beskrive kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse som studentene oppnår etter fullført utdanning, jf. Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring.

NOKUT gjennomfører i 2014 et forsøk hvor vi deler opp den sakkyndige vurderingen av en godkjenningssøknad i to. I den første delen vurderer et panel om læringsutbyttebeskrivelsen (LUB) i den aktuelle søknaden er utformet i tråd med Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring (NKR).

Panelets vurdering

Struktur

Læringsutbyttebeskrivelsen er delt inn i kategoriene *kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse*, og deskriptorene er plassert under riktig kategori.

Nivå

Læringsutbyttebeskrivelsen ligger samlet sett på nivå 5.1 i NKR, men noen av deskriptorene later til å være på et for høyt nivå. Særlig virker det å skulle delta i fagutvikling, drøfte og formidle kunnskap muligens for høyt.

Utformet som kompetansebeskrivelse

Læringsutbyttebeskrivelsen er utformet som en kompetansebeskrivelse, altså hva kandidaten skal kunne, vite og være i stand til å gjøre ved fullført utdanning.

Faglig innhold/profil

Læringsutbyttebeskrivelsens innhold er mer fagspesifikt enn de generelle beskrivelsene i NKR, men ikke så spesifikt at en hvilken som helst endring i utdanningen vil måtte føre til endring i læringsutbyttet. Læringsutbyttebeskrivelsen er egnet til å kommunisere med yrkesfeltet og andre utdanningsinstitusjoner, og gir noe innsikt i utdanningens faglige innhold og profil. Læringsutbyttebeskrivelsen er egnet til å skille mellom ulike studier.

En del av deskriptorene kunne med fordel blitt mer konkrete. Et eksempel på dette er «kunnskap om kommunikasjon, samhandling og konfliktløsning», som godt kunne blitt knyttet tettere til fagfeltet kandidatene skal jobbe i. Det er også mulig at innholdet i selve begrepene «miljøarbeid» og «miljøarbeider» burde bli tydeligere.

Konklusjon

Ja, læringsutbyttebeskrivelsen er i tråd med NKR.

3.2.1 Sakkyndiges vurdering

Læringsutbyttene etter endt utdanning skal gi studentene kunnskap om tjenester til mennesker med utviklingshemming, lovgrunnlaget for slike tjenester, og forhold som har betydning for å kunne tilrettelegge for gode opplærings- og omsorgstiltak for mennesker med utviklingshemming. Videre skal studenten ha tilegnet seg kunnskap om kommunikasjon, samhandling og konfliktløsning, og utviklet en forståelse for etiske utfordringer og dilemmaer i dette arbeidet. Studenten skal ha ferdigheter i observasjon og kartlegging, samt benytte slike metoder og verktøyer for å kunne iverksette tiltak som bidrar til læring, selvstendighet og livskvalitet for mennesker med utviklingshemming. Læringsutbyttene er fagspesifikke ved at de kommuniserer at studenten etter endt utdanning vil ha særlig kunnskap om mennesker med utviklingshemming. Det kommer tydelig frem at studenten gjennom studiet skal kunne yte tjenester basert på faglig og etiske vurderinger.

Enkelte av læringsutbyttene er likevel svært generelle, og det kan være vanskelig å forstå hvilket utbytte studenten faktisk har tilegnet seg.

Tilbyder må vurdere begrepsbruk og konkretisering av begreper i følgende læringsutbyttebeskrivelser:

- *Har forståelse for betydningen av å legge til rette for gode opplærings- og omsorgstiltak for mennesker med utviklingshemming og forstår betydningen av at ressurser og faglig kunnskap benyttes på en mest mulig hensiktsmessig og rettferdig måte*
  - Begrepet «rettferdig» må endres.
- *Har kunnskap om teorier og modeller i miljøarbeid*
  - Tilbyder må vurdere om de skal presisere at det er miljøarbeid knyttet til arbeid med mennesker med utviklingshemming.
- *Har kunnskap om fagfeltet miljøarbeid, hvilke tiltak og tjenester som finnes for mennesker med utviklingshemming og deres pårørende og har kjennskap til hvordan disse er organisert*
  - Tilbyder må vurdere om de skal presisere at det er miljøarbeid knyttet til arbeid med mennesker med utviklingshemming.
- *Kan oppdatere sin kunnskap som grunnlag for utvikling av tjenestene til personer med en utviklingshemming*

- Det er vanskelig å forstå hva som menes med denne beskrivelsen. Er det å oppdatere sin kunnskap et grunnlag for å utvikle tjenester, eller er evnene til å oppdatere sin kunnskap med på å bidra til utvikling av tjenestene?
- *Kan anvende felles kunnskapsgrunnlag, etiske retningslinjer, verdier, relevant lovverk og forskrifter for å belyse faglige problemstillinger i arbeid med personer som har en utviklingshemming*
  - Begrepene «felles kunnskapsgrunnlag» og «verdier» må konkretiseres eller endres, slik at det fremgår hvilket grunnlag og hvilke verdier det hentydes til.
- *Kan anvende metoder og verktøy som bidrar til samarbeid med brukere som har en utviklingshemming, deres pårørende og andre fagpersoner som arbeider med personen*
  - Begrepene «metoder» og «verktøy» er veldig generelt på dette nivået og bør knyttes opp mot ferdigheter de skal ha kunnskap om, som kommunikative ferdigheter, samhandlingsferdigheter og konfliktløsningsferdigheter.

Følgende læringsutbytter er etter vår mening på et for høyt nivå og må konkretiseres eller endres:

- *Kan kartlegge behov og iverksette tiltak for brukere som har en utviklingshemming*
  - Etter endt utdanning på fagskole 1-nivå synes det å kartlegge behov og iverksette tiltak å være på et for høyt nivå. Dette læringsutbyttet bør ses opp mot det lignende læringsutbyttet etter fullført emne tre der tilbyder presiserer at dette er utfra faglig ståsted. I henhold til kvalifikasjonsrammeverket bør det også presiseres at dette er ferdigheter knyttet til enkelte situasjoner eller områder.
- *Kan bygge relasjoner tverrfaglig og tverretatlig – samt delta i fagutvikling, drøfte og formidle kunnskap innen miljøarbeiderfaget*
  - Etter endt utdanning på fagskole 1-nivå synes det å delta i fagutvikling, drøfte og formidle kunnskap å være på et for høyt nivå. På fagskole 1-nivå er det å kunne delta i diskusjoner om utvikling av praksis, og ha synspunkter med bakgrunn innenfor fagområdet, et riktigere nivå i henhold til kvalifikasjonsrammeverket.

Konklusjon

Nei, kravet er ikke oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Tilbyder må

- revidere læringsutbytter og konkretisere begreper
- revidere læringsutbyttet i henhold til nivå jf. panelets vurdering av læringsutbyttet etter endt utdanning

3.3 Utdanningens innhold og oppbygning (§3-3)

3.3.1 Utdanningens navn

(1) Utdanningens navn skal være dekkende for innholdet og det læringsutbyttet utdanningen gir.

Vurdering

Fagskoleutdanningens navn er *miljøarbeid i tjenester for mennesker med utviklingshemming*. Tilbyder begrunner navnet med at utdanningen bygger på fagbrev innen helse- og oppvekstfag, og tar sikte på å utdanne fagpersoner med høy faglig og etisk kompetanse om mennesker med utviklingshemming. De sier videre at utdanningen inneholder generelle og spesifikke tema innen miljøarbeid.

Utdanningens navn gjenspeiler de læringsutbyttene studentene skal ha etter endt utdanning og kommuniserer godt med fagmiljøer og arbeidsmarkedet.

Konklusjon

Ja, kravet er oppfylt på en meget tilfredsstillende måte.

3.3.2 Utdanningens innhold

(2) Utdanningens innhold skal være egnet for å nå læringsutbyttet.
--

Vurdering

Utdanningen har fem emner, og fire av disse er teoretiske emner. Emnene tar for seg temaer som helse- og omsorgsfagene i samfunnet, aktuelle lovverk, metoder i miljøarbeid og familie og samfunn. Det er én praksisperiode i løpet av studiet og én selvvalgt fordypningsoppgave.

Innholdet i utdanningen er godt egnet for å nå læringsutbyttet, og det synes å være et samsvar mellom læringsutbyttet etter endt utdanning og innholdet i emnene.

Vi mener det er en fordel at tilbyder har valgt en teoretisk forankring knyttet til metoder i miljøarbeid fremfor å trekke frem flere ulike retninger innen dette fagområdet.

I hver emnebeskrivelse følger en tilhørende litteraturliste. Det er ikke alltid det er samsvar mellom læringsutbyttet for emnet og den aktuelle litteraturen for emnet. Et eksempel er læringsutbyttet i emne fire som handler om å gi studentene kunnskap om verktøy for å etablere gode nettverk for mennesker med utviklingshemming. Dette kunnskapsområdet gjenspeiles ikke i tilhørende litteratur til emne.

Vi vil også påpeke behovet for at studenten tilegner seg kunnskap om Helse- og omsorgstjenestelovene kapittel 9 som omhandler rettsikkerhet for bruk av tvang og makt overfor enkelte personer med psykisk utviklingshemming.

Litteraturlisten består av bøker, og den nyeste boken er gitt ut i 2010. Det er innen alle emnene utgitt nyere og mer oppdatert litteratur. Dette er særskilt aktuelt for emne tre, metoder i miljøarbeid. I dette emnet må tilbyder supplere med nyere litteratur.

I tillegg er det kun bøker som benyttes både som obligatorisk litteratur og som anbefalt tilleggslitteratur. En viktig kilde til ny og oppdatert kunnskap er fag- og forskningsartikler, og dette må inkluderes i pensum for at studentene skal kunne oppnå læringsutbyttet som omhandler det å finne, og henvise til informasjon og fagstoff som er relevant i miljøarbeid.

Tilbyder bør dessuten vurdere stil for referansehandtering i sine litteraturlister slik at disse er like de kravene som stilles til studentene i deres fordypningsoppgave.

Konklusjon

Nei, vesentlige mangler gjør at kravet ikke er tilfredsstillende oppfylt.

Tilbyder må

- revidere pensumlitteraturen og oppdatere den med nyere litteratur
- revidere pensumlistene slik at de gjenspeiler læringsutbyttebeskrivelsene
- inkludere fag- og forskningsartikler i pensumlitteraturen
- inkludere helse- og omsorgstjenesteloven kapittel 9 i litteraturlisten

Tilbyder bør vurdere stil for referansehandtering i sine litteraturlister slik at disse er like de kravene som stilles til studentene i deres fordypningsoppgave.

3.3.3 Utdanningens emner

(3) De ulike emnene skal til sammen bidra til at studentene oppnår utdanningens totale læringsutbytte.
--

Vurdering

Utdanningen består av fem emner. Det beskrives læringsutbytter i henhold til det nasjonale kvalifikasjonsrammeverket i alle emnene. I studieplanen gis det innledningsvis i hvert emne en oversikt med en rekke kulepunkter som viser til hvilke områder/temaer studentene skal ha vært innom i løpet av emnet. Det er mange av disse områdene som ikke gjenspeiles i læringsutbyttebeskrivelsene. Det er vanskelig å se sammenhengen mellom disse kulepunktene og de beskrevne læringsutbyttene. Tilbyder må endre emnebeskrivelsene slik at områder beskrevet som kulepunkter er i samsvar med det som beskrives i læringsutbyttene.

Tilbyder har i tillegg utarbeidet en tabell som viser sammenhengen mellom det nasjonale kvalifikasjonsrammeverket for fagskole 1 nivå, læringsutbyttet etter endt utdanning og læringsutbyttet etter endt emne. I denne tabellen vises det også til i hvilket emne en tilegner seg de ulike læringsutbyttene. Slik dette fremstilles gir det en oversikt over hvordan tilbyder tenker at de ulike emnene til sammen vil bidra til at studenten oppnår det totale læringsutbyttet etter endt utdanning. Denne sammenhengen fremkommer ikke i studieplanen.

Tilbyder skriver i sin søknad at innholdet i utdanningen og emnene knyttes opp mot den kompetansen studenten bringer med seg fra videregående opplæring og de praktiske erfaringer studentene har fra yrkeslivet. Faglitteraturen bygger videre på opplæring fra videregående utdanning og at det er en klar sammenheng mellom opptakskrav og det faglige innholdet i utdanningen.

I begrunnelsen for valg av emner i utdanningen fremhever tilbyder fem prinsipper som har vært førende i arbeidet med studieplanen. Disse prinsippene handler om at utdanningen skal være på et tertiært nivå, gi bredde og dybdekompetanse, være praktisk rettet, bidra til faglig og etisk refleksjon og endringsdyktige medarbeidere.

Emnene i studieplanene synes å gi et grunnlag for at studentene skal kunne oppnå det forventede læringsutbyttet etter endt utdanning, men studieplanen gir ingen god oversikt over sammenhengen mellom læringsutbyttene etter endte emner og læringsutbyttet etter endt utdanning. Dette bør tilbyder inkludere i studieplanen. Søknaden gir heller ingen god begrunnelse for valg av emner annet enn de fem prinsippene som ligger til grunn.

Konklusjon

Nei, kravet er ikke oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Tilbyder må endre emnebeskrivelsene slik at områder beskrevet som kulepunkter er i samsvar med det som beskrives i læringsutbyttene.

Tilbyder bør gi en oversikt i studieplanen over sammenhengene mellom læringsutbytter etter endt emne og læringsutbyttet etter endt utdanning.

3.3.4 Studieplanen

(4) Studieplanen skal tydelig vise utdanningens innhold og oppbygning.

Vurdering

Utdanningen beskrives i egen studieplan, og utdanningstilbudets navn er *miljøarbeid i tjenester for mennesker med utviklingshemming*.

Studieplanen er oversiktlig og lett å lese, men tilbyder bør gjennomgå studieplanen og vurdere hvordan begrepene «mennesker med utviklingshemming» og «personer med utviklingshemming» benyttes i planen. Begrepet «mennesker med utviklingshemming» bør benyttes gjennomgående.

Studieplanene innledes med en informasjon om studiet og henviser til behovet for fagpersoner med denne type utdanning. De beskriver forventet læringsutbytte etter endt utdanning, opptakskrav, organisering av studiet og oversikt over studiets emner med læringsutbyttebeskrivelser. I hver emnebeskrivelse fremkommer det hvilke arbeidskrav som tillegges emnet og hvordan disse blir vurdert. Det gis også en oversikt over pensumlitteraturen knyttet til det enkelte emnet.

I studieplanen er det syv vedlegg. Dette er blant annet informasjon om litteratur, mal for praksisrapport og informasjon om karaktergradene. Vedleggene vurderes som hensiktsmessige for at studentene skal kunne tilegne seg tilstrekkelig informasjon om studiet og forventninger til studenten.

Studieplanen blir presentert for studentene på informasjonsmøte i forkant av studiet og vil legges tilgjengelig på *It's learning*.

Studieplanen vurderes å gi studentene en god oversikt over studiet og de krav som stilles til studentene. Planen mangler en redegjørelse for hvordan studentene følges opp underveis i studiet med veiledning individuelt og i gruppe, jf. kapittel 3.4.1 om det pedagogiske opplegget. Det fremkommer heller ikke hvorvidt det er annen obligatorisk aktivitet knyttet til de teoretiske emnene enn innlevering av skriftlig arbeid og oppgaver.

Videre fremstår emnebeskrivelsene som uoversiktlige, jf. kapittel 3.3.3 om utdanningens emner.

Konklusjon

Nei, kravet er ikke oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Tilbyder må

- endre emnebeskrivelsene, jf. kapittel 3.3.3 om utdanningens emner
- redegjøre for veiledning individuelt og i gruppe, jf. kapittel 3.4.1 om det pedagogiske opplegget
- redegjøre for obligatorisk aktivitet knyttet til de teoretiske emnene

Tilbyder bør benytte begrepet «mennesker med utviklingshemming» gjennomgående i planen.

3.4 Undervisningsformer og læringsaktiviteter (§ 3-4)

3.4.1 Det pedagogiske opplegget

(1) Utdanningen skal ha et pedagogisk opplegg som sikrer god veiledning og oppfølging av studentene både som gruppe og individ.

Vurdering

Tilbyder beskriver i sin søknad at studentene følges opp og veiledes enkeltvis og i grupper. Veileder/faglærere har den daglige kontakten med klassen og ansvar for at det legges opp til regelmessige møter som skal sikre gode rutiner for veiledning og oppfølging av studentene. På møtene drøftes aktuelle problemstillinger i forhold til den enkelte student, studentgrupper og klassen som helhet. Vi antar at studentens behov for både faglig veiledning og oppfølging av ikke-faglige forhold (som fravær med mer), diskuteres på disse møtene. I studieplanen beskriver de oppgaveseminar som egen arbeidsform som kan arrangeres som et alternativ til individuell veiledning.

Det er ingen beskrivelse i studieplanen av hvordan studentene skal følges opp underveis i studiet, eller hvordan veiledning tilrettelegges, med unntak av beskrivelse av veiledning i forbindelse med fordypningsoppgaven. Her fremgår det at det oppnevnes en veileder og at det gis inntil seks timer veiledning per oppgave, (side 14 i studieplanen). I tabell med oversikt over emnene fremkommer at det er avsatt 20 timer veiledning i emne 5, men ikke hvordan denne organiseres. I praksisavtalen fremgår det at studenten har krav på én veiledningstime per uke i praksisperioden, men dette står ikke i studieplanen. Vi mener det er viktig at denne informasjonen kommer tydelig frem i studieplanen, slik at studenten vet hvor mye veiledning han/hun kan forvente.

Konklusjon

Nei, kravet er ikke oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Tilbyder må redegjøre for hvordan veiledning tilrettelegges for studentene underveis i studiet, både individuell veiledning og gruppeveiledning.

3.4.2 Undervisningsformer og læringsaktiviteter

(2) Undervisningsformer og læringsaktiviteter, herunder eventuell praksis, skal være tilpasset læringsutbyttet som skal oppnås.

Vurdering

I studieplanen beskriver tilbyder ulike arbeidsformer og læringsaktiviteter som studentene vil møte i løpet av studiet. Eksempler på læringsaktiviteter som vil bli benyttet er rollespill, caseoppgaver, presentasjoner og skriftlige oppgaver.

Praksis beskrives som egen arbeidsform i studieplanen. Studenten skal være i praksis i 30 timer per uke i ti uker. I studieplanen beskrives gjennomføring av praksis, vurderingskriterier for praksis og praksisrapport, og beskrivelse av arbeidskrav. I planene beskrives det at det etter fullført praksis skal gjøres en vurdering av studentene. Denne vurderingen skal blant annet gi svar på om studenten har de faglige og personlige kvalifikasjoner som er nødvendige for å kunne arbeide innenfor fagfeltet. Det fremkommer ikke hvem som gjennomfører denne vurderingen eller hva som ligger til grunn for vurderingen. Det må tydeliggjøres om det er praksisveilederes sluttevaluering som legges til grunn, og om praksisveileder også er deltagende i denne vurderingen. Vi mener i tillegg at tilbyder må samarbeide med praksisveileder om sluttevalueringen, og at tilbyder dermed må legge til rette for at dette kan gjennomføres enten ved at faglærer er tilstede, eller ved hjelp av eksempelvis telefonmøte eller videokonferanse.

I praksisavtalen mellom skolen og praksissted gis det gode beskrivelser av ansvarsforholdene mellom skole og praksissted, og hvilke arbeidskrav studenten har i praksisperioden. Tilbyder har vedlagt en oversikt over aktuelle praksissteder i Bergen kommune og en samarbeidsavtale med dem. Dette er praksisarenaer som er relevante for studentene og som gir dem mulighet til å nå de beskrevne læringsutbyttene.

Det er som nevnt utformet egne læringsutbytter for praksisemnet. Disse er delt i kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse. Enkelte av læringsutbyttene er identiske med læringsutbytter beskrevet i tidligere emner. Dette synes lite hensiktsmessig. Læringsutbyttet i praksis må ha fokus på personen med utviklingshemming og individuell tilrettelegging og veiledning. Miljøarbeid bør ha et individuelt fokus, slik at den enkelte bruker blir sett og får et best mulig liv ut fra behov, interesser og meninger. Samspillet mellom studenten og brukeren blir derfor veldig viktig.

I et praksisemne bør en tilstrebe å ha konkrete læringsutbytter som er målbare, og disse bør også ses i sammenheng med krav til praksisrapport/prosjektrapport. Dette kan for eksempel være læringsutbytter knyttet til problemstillingen, observasjoner og refleksjoner som det forventes at studenten skal gjøre rede for i praksisrapport/prosjektrapport. Se også kommentarer knyttet til læringsutbyttebeskrivelser i kapitlene 3.2 Læringsutbytte og 3.1.4 Praksisavtaler.

Det fremgår av studieplanen at «praksis gjennomført på egen arbeidsplass er aktuelt for studenter som møter brukere med utviklingshemming på eget arbeidssted. Studentene må da i praksisperioden gjøre et prosjektarbeid innen miljøarbeid i tjenester for mennesker mer utviklingshemming på egen arbeidsplass etter bestemte retningslinjer» (punkt 4.2.6 «Praksis i studieplanen»). Når en student har praksis på egen arbeidsplass, er det viktig at tilbyderen i samarbeid med arbeidsplassen og studenten definerer når studenten er i praksis, og når han/hun er i vanlig arbeid. Vi kan ikke se at dette fremgår i

studieplanen (heller ikke i avsnittet om «Retningslinjer for prosjektarbeid på eget arbeidssted» i vedlegg 2). Vi mener det må fremgå tydelig i studieplanen.

Tilbyder benytter den elektronisk læringsplattformen, *It's learning*. Der vil det blant annet tilrettelegges for gruppe- og diskusjonsrom for studentene.

Arbeidsformer og læringsaktiviteter slik de er beskrevet er godt egnet for dette studiet, men tilbyder må revidere læringsutbyttene for praksis.

Konklusjon

Nei, kravet er ikke oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Tilbyder må

- konkretisere læringsutbyttet for praksisemnet, særlig med tanke på ferdighetsutbyttene
- tydeliggjøre hvem som deltar på vurdering av studenten etter fullført praksis og hva som ligger til grunn for vurderingen
- legge til rette for samarbeid med praksisveileder om sluttevalueringen
- presisere i studieplanen at tilbyder i samarbeid med arbeidsplassen og studenten skal definere når studenten er i praksis, og når han/hun er i vanlig arbeid, i de tilfeller hvor studenten har praksis på eget arbeidssted.

3.5 Fagmiljøet tilknyttet utdanningen (§ 3-5)

3.5.1 Undervisningspersonalets sammensetning og kompetanse

(1) Undervisningspersonalets sammensetning og samlede kompetanse skal være tilpasset utdanningen slik den er beskrevet i studieplanen. Undervisningspersonalet må samlet ha følgende kompetanse:

- a) Formell utdanning minst på samme nivå som det undervises i, innen det aktuelle fagområdet eller nærliggende fagområder. For nye fagområder der det ennå ikke tilbys tertiær utdanning, kan langvarig yrkespraksis erstatte formell utdanning.
- b) Pedagogisk kompetanse relevant for utdanningen. Minst én person skal ha formell pedagogisk utdanning og erfaring, og et særlig ansvar for utdanningens pedagogiske opplegg.
- c) Digital kompetanse relevant for utdanningen.
- d) Relevant og oppdatert yrkeserfaring.

Vurdering

Tilbyder har lagt ved en kravspesifikasjon over undervisningspersonell («Kompetansekrav til lærere/veiledere og sensorer ved fagskoleutdanningen ved AOF Hordaland – Sogn og Fjordane»), vedtatt av fagskolens styre 21. mai 2014. Denne er imidlertid ikke spesifikk for den aktuelle utdanningen, slik NOKUT krever. Hver fagskoleutdanning skal ha sin egen kravspesifikasjon hvor det fremgår konkret hvilke krav som stilles til personalet (samlet sett). I tillegg til å presentere hva slags utdanning som er relevant, må det fremgå konkret hvilke krav som stilles til pedagogisk- og digital

kompetanse, og yrkeserfaring. Kravspesifikasjonen må også inneholde forholdstall mellom lærer og student, (på samme måte som det er oppgitt i søknaden).

I vedlagt tabell med oversikt over undervisningspersonalet fremkommer det at det er en faglig ansvarlig i 50 % stilling som er utdannet psykiatrisk sykepleier. Faglig ansvarlig har erfaring fra undervisning fra videregående utdanning og relevant yrkeserfaring, (blant annet fra et bosenter hvor vedkommende har vært ansatt som psykiatrisk sykepleier).

Tilbyder har en fagskoleansvarlig i 100 % stilling hos tilbyder, hvorav 10 % er tilknyttet utdanningen. Vedkommende er utdannet adjunkt og har det pedagogiske ansvaret for utdanningen. Tre andre kompetanserådgivere bidrar i utviklingen av utdanningens pedagogiske opplegg. Disse er ansatt hos tilbyder i henholdsvis en 100 % stilling og to 50 % stillinger. Tilbyder skriver at pedagogisk ansvarlig «har ansvar for valg av metode, pedagogisk tilnærming og tilrettelegging i utdanningen. Hun følger opp innleide timelærere i nært samarbeid med faglig ansvarlig for utdanningen for å sikre at det pedagogiske opplegget følges. Veiledning av studentene på oppgaveskriving er også hennes ansvar i utdanningen».

Det er tilknyttet en vernepleier i midlertidig stilling i utdanningen. Vedkommende har lang erfaring innen fagfeltet og undervisningserfaring. Slik det fremkommer i tabellen for undervisningspersonell vil vedkommende leies inn etter behov, men knyttes til undervisning tilsvarende en 60 % stilling.

Enkelte ansatte har formell digital kompetanse (som videreutdanning i pedagogisk bruk av IKT), og alle er oppgitt å ha normal god eller svært god kompetanse i bruk av digitale verktøy.

Innenfor fagfeltet som omhandler mennesker med utviklingshemming har vernepleiere særskilt kompetanse. De andre sosialfaglige utdanningene har også god kunnskap på dette området, spesielt knyttet til miljøarbeid.

Vi vurderer at den samlede kompetansen til de ansatte er tilstrekkelig for at studentene skal kunne oppnå beskrevet læringsutbytte etter endt utdanning.

Konklusjon

Nei, kravet er ikke oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Tilbyder må

- utarbeide en kravspesifikasjon for undervisningspersonell (lærere, praksisveiledere og sensorer) som er spesifikk for utdanningen *miljøarbeid i tjenester for mennesker med utviklingshemming*
- oppgi forholdstall i kravspesifikasjonen for undervisningspersonell ved utdanningen

3.5.2 Praksisveiledere

(2) For utdanninger med praksis skal eksterne praksisveiledere ha kompetanse til å veilede og vurdere studentene i praksis.

Vurdering

På aktuelle praksissteder krever fagskolen – ifølge søknaden – at det skal være praksisveiledere med relevant fagbakgrunn. Her nevnes sykepleier, vernepleier, lærer, sosionom, fysioterapeut, og helsefagarbeidere med fagskoleutdanning innen helse- og omsorg. Tilbyder skriver videre at veilederen «må ha god erfaring fra feltet og vite at han/hun forplikter seg til å bidra til at studenten opplever økt faglig utbytte og vekst». Tilbyder har samtaler med det enkelte praksissted i forkant av praksis og vil dermed sikre at praksisstedet har tilstrekkelig informasjon om praksisgjennomføringen. Praksissteder får også navn på ansvarlig person fra utdanningen som skal følge opp studenten i praksisperioden.

Vi vurderer at kompetansekravet til praksisveileder er tilstrekkelig og relevant slik det fremgår i søknaden, men krav til praksisveiledere må også fremgå i praksisavtalen og kravspesifikasjonen for utdanningen.

Konklusjon

Nei, kravet er ikke oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Tilbyder må informere om hvilke kompetansekrav de setter til praksisveiledere i praksisavtalen og i kravspesifikasjonen for utdanningen.

3.5.3 Undervisningspersonalets størrelse og stabilitet

(3) Undervisningspersonalet må være stort og stabilt nok til å gjennomføre fastsatte læringsaktiviteter.

Vurdering

Tilbyder har ansatt tre kompetanserådgivere i 100 % stilling hvorav to av disse har pedagogisk utdanning. I tillegg er det ansatt en fagansvarlig innen helse i 50 % stilling som er utdannet psykiatrisk sykepleier og som har erfaring med undervisning fra videregående opplæring. En vernepleier er midlertidig ansatt avhengig av antall klasser, og er knyttet til undervisning i flere emner. Tilbyder beskriver i tillegg en lærer, en sensor og en gjesteforeleser med en bachelorgrad innenfor fagfeltet, men disse navngis ikke, og vi antar at de ikke har funnet aktuelle personer ennå. Det er imidlertid ok at planlagte stillinger føres inn i tabellen for undervisningspersonell, slik tilbyder har gjort.

I søknaden angis det et forholdstall mellom faglig ansatte og studenter til 1:30.

Tilbyder skriver også i søknaden at fagpersonalet har «kompetanse og erfaring som utfyller hverandre» og at de vil knytte til seg «dyktige fagpersoner som vil stille som gjesteforelesere samt som vikarer ved eventuell sykdom».

Vi vurderer undervisningspersonalet til å være stabilt nok til å gjennomføre fastsatte læringsaktiviteter, forutsatt at de tilknytter seg personer i stillingene som i dag ikke er besatt. Vi vurderer at de vil kunne få dette til jf. samarbeidsavtalen de har inngått med Bergen kommune som blant annet omfatter gjesteforelesninger.

Konklusjon

Ja, kravet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

3.5.4 Faglig ansvarlig

(4) Utdanningen skal ha en faglig ansvarlig med formell faglig kompetanse. Faglig ansvarliges oppgave er å sikre at studentene gjennomfører utdanningen som beskrevet i planen og oppnår læringsutbyttet. Faglig ansvarlig må være tilsatt hos tilbyder i minimum 50 prosent stilling.

Vurdering

Tilbyder har en faglig ansvarlig ansatt i 50 % stilling som er utdannet psykiatrisk sykepleier med tilleggstudanning innen psykiatri. Faglig ansvarlig skal sammen med pedagogisk ansvarlig ha ansvar for at utdanningstilbudet gjennomføres i henhold til studieplanen. Faglig ansvarlig har i tillegg ansvar for å informere innleide lærere/forelesere om studiet og er tilgjengelig for studentene når de er på skolen og per telefon og epost.

Fagansvarlig har ikke undervisningsansvar inkludert i sin 50 % stilling, dette kommer i tillegg. Vi vurderer at fagansvarlig har tilstrekkelig tid og kompetanse til å sikre oppfølging av studentene.

Konklusjon

Ja, kravet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

3.6 Eksamen og sensur (§ 3-6)

3.6.1 Eksamens- og vurderingsordningene

(1) Eksamens- og vurderingsordningene skal være egnet til å vurdere om læringsutbyttet er oppnådd.

Vurdering

Vurderingsordningene i utdanningen er skriftlig emneoppgave i emnene 1, 2, 3 og 4, praksis og skriftlig praksisrapport som vurderes som bestått/ ikke bestått, og skriftlig fordypningsoppgave med påfølgende muntlig høring. Det settes emnekarakter etter hvert avlagt emne. Arbeidskravene – emneoppgavene – i emne 1, 2, 3 og 4 vurderes med gradert karakter. Dette må anses å være en eksamen og ikke et arbeidskrav, og benevnelsen må endres til «eksamen». Det samme gjelder for fordypningsoppgaven, emne 5.

Det er gode fremstillinger av vurderingskriterier både for emneoppgaver og fordypningsoppgaven i studieplanen. Det fremkommer ikke om emnevurderingene gjøres av ekstern eller intern sensor.

I emne 5, Fordypning i miljøarbeid vurderes den skriftlige oppgaven av en intern og en ekstern sensor. Oppgaven skal forsvares muntlig, og karakteren kan da justeres opp eller ned avhengig av hvordan studenten mestrer å forsvare oppgavens faglige innhold.

Vurderingsformene er relevante for å kunne vurdere læringsutbyttene, men det fremkommer ikke for alle emnene om de vurderes av intern eller ekstern sensor. Dette mener vi bør fremgå av studieplanen.

Konklusjon

Nei, kravet er ikke oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Tilbyder må endre benevnelsen i emnebeskrivelsene fra «arbeidskrav» til «eksamen» i studieplanen.

Tilbyder bør tydeliggjøre i studieplanen om det benyttes intern eller ekstern sensor i emneoppgavene.

3.6.2 Sensorenes kompetanse

(2) Sensorene skal ha kompetanse til å vurdere om læringsutbyttet er oppnådd.

Vurdering

Tilbyder har tydeligvis ikke tilsatt en ekstern sensor for utdanningen ennå, men det er satt opp én planlagt sensorstilling i tabell 1 over undervisningspersonell. Det fremgår derav at tilbyder har planer om å ansette en sensor med bachelor innenfor fagfeltet (vernepleier, sosionom eller lignende), praktisk pedagogisk utdanning, normalt god kompetanse ved daglig bruk av digitale verktøy og erfaring fra undervisning innenfor fagfeltet og sensurering av studentoppgaver.

Tilbyder stiller de samme kravene til sensorer som de har til undervisningspersonalet. Kravspesifikasjonen tilfredsstiller ikke kravene til NOKUT, ettersom den ikke er spesifikk for utdanningen *miljøarbeid i tjenester for mennesker med utviklingshemming*. Se vår vurdering i kapittel 3.5.1 om undervisningspersonalets sammensetning og kompetanse.

For øvrig anser vi det som positivt at tilbyder benytter ekstern sensor som vurderer fordypningsoppgaven sammen med intern sensor. Dette mener vi er med på å sikre upartiske vurderinger.

Konklusjon

Nei, kravet er ikke oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Tilbyder må utarbeide en kravspesifikasjon for undervisningspersonell (lærere, praksisveiledere og sensorer) som er spesifikk for utdanningen *miljøarbeid i tjenester for mennesker med utviklingshemming*.

3.7 Infrastruktur (§ 3-7)

Tilbyder skal ha lokaler, utstyr, informasjonstjenester, administrative og tekniske tjenester, IKT-ressurser og arbeidsforhold som er tilpasset utdanningen, og som utgjør et forsvarlig lærings- og arbeidsmiljø for studenter og ansatte.

Vurdering

Tilbyder har kontorer og undervisningslokaler i samme bygg. De har to store undervisningsrom med kapasitet til 40-50 studenter og syv mindre undervisningsrom. De har også et datarom med stasjonære PC-er og trådløst nettverk tilgjengelig for studentene i alle rom. Studentene har tilgang til pause- og oppholdsrom i tillegg til undervisningslokalene.

Tilbyder informerer studentene om at det forventes at de har tilgang til PC med programvaren Office, men de har også bærbare PC-er til utleie for studenter som har behov for det.

Tilbyder har et godt samarbeid med det offentlige biblioteket og informerer studentene om muligheter til å bestille litteratur fra alle landets biblioteker. Det er ansatt en person i 100 % stilling i administrasjonen som bistår studentene ved behov. Fagskoleansvarlig har god IKT-kompetanse, og det tilbys opplæring i den digitale læringsplattformen *It's learning*. Det tilbys også kurs i oppgaveskriving. Videre beskriver tilbyder at individuell støtte knyttet til IKT alltid er tilgjengelig.

Konklusjon

Ja, kravet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

3.8 Konklusjon etter sakkyndig vurdering

Utdanningen anbefales ikke godkjent.

Tilbyder må

- endre læringsutbyttebeskrivelsene i praksisavtalen slik at det samsvarer med læringsutbyttet etter fullført praksis i henhold til studieplanen
- revidere læringsutbytter og konkretisere begreper
- revidere læringsutbyttet i henhold til nivå jf. panelets vurdering av læringsutbyttet etter endt utdanning
- revidere pensumlitteraturen og oppdatere den med nyere litteratur
- revidere pensumlistene slik at de gjenspeiler læringsutbyttebeskrivelsene
- inkludere fag- og forskningsartikler i pensumlitteraturen
- inkludere helse- og omsorgstjenesteloven kapittel 9 i litteraturlisten
- endre emnebeskrivelsene slik at områder beskrevet som kulepunkter er i samsvar med det som beskrives i læringsutbyttene
- redegjøre for obligatorisk aktivitet knyttet til de teoretiske emnene
- redegjøre for hvordan veiledning tilrettelegges for studentene underveis i studiet, både individuell veiledning og gruppeveiledning
- konkretisere læringsutbyttet for praksisemnet, særlig med tanke på ferdighetsutbyttene
- tydeliggjøre hvem som deltar på vurdering av studenten etter fullført praksis og hva som ligger til grunn for vurderingen
- legge til rette for samarbeid med praksisveileder om sluttevalueringen
- presisere i studieplanen at tilbyder i samarbeid med arbeidsplassen og studenten skal definere når studenten er i praksis, og når han/hun er i vanlig arbeid, i de tilfeller hvor studenten har praksis på eget arbeidssted

- utarbeide en kravspesifikasjon for undervisningspersonell (lærere, praksisveiledere og sensorer) som er spesifikk for utdanningen *miljøarbeid i tjenester for mennesker med utviklingshemming*
- oppgi forholdstall i kravspesifikasjonen for undervisningspersonell ved utdanningen
- informere om hvilke kompetansekrav de setter til praksisveiledere i praksisavtalen og i kravspesifikasjonen for utdanningen
- endre benevnelsen i emnebeskrivelsene fra «arbeidskrav» til «eksamen» i studieplanen

Tilbyder bør

- i studieplanen gi eksempler på hva som kan være relevant yrkespraksis eller utdanning, eller på annen måte konkretisere hvilke kvalifikasjoner som er relevante for opptak på bakgrunn av realkompetanse
- informere om hvilke yrkesmuligheter studenter har dersom de tas opp på bakgrunn av en realkompetansevurdering og ikke kan søke autorisasjon
- vurdere stil for referansebehandling i sine litteraturlister slik at disse er like de kravene som stilles til studentene i deres fordypningsoppgave
- gi en oversikt i studieplanen over sammenhengene mellom læringsutbytter etter endt emne og læringsutbyttet etter endt utdanning
- benytte begrepet «mennesker med utviklingshemming» gjennomgående i planen
- tydeliggjøre i studieplanen om det benyttes intern eller ekstern sensor i emneoppgavene

4 Tilsvarsrunde

NOKUT mottok 28. januar 2015 tilbakemelding fra søkeren, på de sakkyndiges vurdering i utkast til tilsynsrapport.

Under presenterer vi søkerens tilbakemelding på den sakkyndige vurderingen, samt de sakkyndiges tilleggsvurdering av de opprinnelig underkjente kravene.

4.1 Søkerens tilbakemelding

Tilsvar fra AOF Hordaland – Sogn og Fjordane «Miljøarbeid i tjenester for mennesker med utviklingshemming». Saksnummer 14/514.

1. Søkers tilbakemelding på 2.3, side 8, konklusjon etter sakkyndig vurdering

Kulepunkt 1: I punkt 3.3 i styrereglementet for fagskolen har vi strøket setning 1 og 2 slik at setning 3 står alene. I tillegg har vi presisert i dette punktet at «samme studentrepresentant velges som representant til styret og til klagenemden for fagskolen».

Kulepunkt 2: I punkt 8 i styrereglementet for fagskolen er det nå presisert at det er daglig leder og fagansvarlig som er ansvarlig for at det opprettes studentorgan når fagskolen har mer enn 5 fagskoleklasser. Fagskoleansvarlig er byttet ut med fagansvarlig.

Setningen: «opprettelse av studentorgan skjer når fagskolen har mer enn 5 fagskoleklasser» er strøket i pkt. 8 fordi det er en gjentakelse av setningen før. Styrereglementet er nå i samsvar med kvalitetshåndboken for fagskolen.

Kulepunkt 3: Siste setning under punkt 7.3f er strøket.

2. Søkers tilbakemelding på 2.3, side 8, konklusjon etter sakkyndig vurdering på «bør»-punkter:

Kulepunkt 1: Vi har skrevet inn to nye setninger i kvalitetssikringssystemet under punkt 4.1.1 som lyder: «*Studentens nivå og bakgrunn er en forutsetning for at studenten vil kunne oppnå læringsutbytte. Dette vil være en indikasjon på kvalitet i utdanningen.*»

Kulepunkt 2: I reglementet under punkt 6.5 er bokstav a, b og d tatt ut. Dette vurderes som ordensbestemmelser. Reglementet under punkt 6.5 inneholder nå bokstav a og b) etter oppdatering. Under punkt 6.6 er bokstav c, d, e, f, g, h, i og j) tatt ut av reglementet. Dette vurderes som ordensbestemmelser. Reglementet under punkt 6.6 inneholder nå bokstav a, b og c) etter oppdatering.

Kulepunkt 3: I reglementet er setning nr 2 i punkt 7.1 er endret til følgende: «*Studenten har rett til å klage på vurdering av praksis kun dersom det er gjort formelle feil ved eksamen i praksis.*»

Kulepunkt 4: I reglementet punkt 7.2 d) er første setning endret til: «*Dersom klagen fra studenten ikke tas til følge av fagskoleansvarlig/daglig leder sendes klagen videre til fagskolens klagenemd for behandling.*»

Kulepunkt 5: I reglementet punkt 7.3 a) lyder nå: «*Enkeltvedtaket skal inneholde: hva det fattes vedtak om, begrunnelse for vedtaket, vedtakets varighet, klageadgang, klagefrist, klageinstans mv. jf. Forvaltningsloven*»

3. Søkers tilbakemelding på 6.8, side 24 - 25, konklusjon etter sakkyndig vurdering på «må»-punkter:

(I dette dokumentet gjelder alle henvisninger til vedlagt revidert studieplan. Nye momenter er merket med gult. Momenter vi har vurdert fjernet er slettet fra studieplanen.)

Kulepunkt 1: Læringsutbyttebeskrivelsen i praksisavtalen er endret i tråd med studieplanen, jfr vedlegg 1(praksisavtale).

Kulepunkt 2: Det overordnede læringsutbyttet er revidert og sentrale begreper er konkretisert, jfr. s. 7-8.

Kulepunkt 3: Det overordnede læringsutbyttet er endret i forhold til nivå, jfr. s. 8.

Kulepunkt 4: Pensumlitteratur er revidert og oppdatert med nyere litteratur. jfr. S. 20, 23, 25, 28, 46-48

Kulepunkt 5: Pensumlistene er revidert slik at de gjenspeiler læringsutbyttebeskrivelsene.

Kulepunkt 6: Fag- og forskningsartikler er tillagt pensumlitteraturen

Kulepunkt 7: Helse- og omsorgstjenesteloven kapittel 9 i er inkludert i pensumlitteraturen

Kulepunkt 8: Emnebeskrivelsene er endret slik at områder beskrevet som kulepunkter er i samsvar med det som beskrives i læringsutbyttene, jfr. s.18-25, 27-28,

Det er også gjort endringer i læringsutbyttebeskrivelsene på emnenivå slik at det nå er samsvar mellom læringsutbyttene og emnebeskrivelsene innen de ulike emnene.

Praksis emnet er flyttet og plasser etter emne 3 slik at plasseringen i studieplanen samsvarer med tabellen s. 10

Kulepunkt 9: Obligatorisk aktivitet knyttet til de teoretiske emnene er redegjort for jfr. s. 12

Kulepunkt 10: Underveis i studiet tilrettelegges veiledningen for studentene individuelt og i gruppe. Dette beskrives under de ulike læringsaktivitetene: jfr. s. 12 – 15

Kulepunkt 11: Læringsutbyttene for praksis er endret, jfr. s. 26

Kulepunkt 12- 13: Beskriver hvem som deltar på vurdering av studenten etter fullført praksis, hva som ligger til grunn for vurderingen og hvordan denne kommer i stand, jfr. S. 14-15

Kulepunkt 14: Når student har praksis på egen arbeidsplass kreves det at 50 % av arbeidstiden skal være innrettet på egenlæring /studier, og dette skal framgå av arbeidsstedets vaktplan. Setningen er satt inn i studieplanen s. 13 og i praksisavtalen vedlegg 1.

Kulepunkt 15 - 17: Kravspesifikasjon for undervisningspersonell ved utdanningen med forholdstall er utarbeidet. I tillegg spesifiseres hvilke krav det settes til praksisveileder. jfr vedlegg 2

Kulepunkt 18: Benevnelsen «arbeidskrav» er i emnebeskrivelsen endret til «eksamen» i studieplanen jfr. S 20 - 29. I tillegg er setningen: «Emneoppgaven er å anse som eksamen for emnet» skrevet inn s. 15 under emnet Obligatoriske oppgaver teoriemnene. Vi mener at det nå fremkommer tydelig for studentene at emneoppgavene er eksamen i emnene. Under eksamen og vurdering i praksis s. 27 i studieplanen er begrepet «oppgaven» endret til «Praksisrapporten/prosjektrapporten». Begrepet «arbeidskravene» er endret til «eksamenskravene» s. 14. Samme endring er gjort i 3dje linje under emnet Fordypningsoppgave og eksamen s. 16.

4. Søkers tilbakemelding på 6.8, side 24 - 25, konklusjon etter sakkyndig vurdering på «bør»-punkter:

Kulepunkt 1: Vi har gitt eksempler på hva som kan være relevant yrkespraksis eller utdanning og konkretisert hvilke kvalifikasjoner som er relevant for opptak på bakgrunn av realkompetanse, jfr. S. 8-9.

Kulepunkt 3: Endret stil for referansehandling i litteraturlisten. Jfr. 46-47

Kulepunkt 5: Vi benytter begrepet «mennesker med utviklingshemming» gjennomgående i studieplanen.

Kulepunkt 6: Det benyttes intern sensor i vurdering av emneoppgavene, jfr. s 15.

4.2 Sakkyndig tilleggsvurdering

Tilbyder må

endre læringsutbyttebeskrivelsene i praksisavtalen slik at det samsvarer med læringsutbyttet etter fullført praksis i henhold til studieplanen

Læringsutbyttebeskrivelsene er endret i praksisavtalen og samsvarer med læringsutbyttebeskrivelsene etter endt utdanning.

Ja, kravet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

revidere læringsutbytter og konkretisere begreper

Læringsutbyttebeskrivelser er konkretisert blant annet med å presisere at miljøarbeid er knyttet til mennesker med utviklingshemming.

Ja, kravet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

revidere læringsutbyttet i henhold til nivå jf. panelets vurdering av læringsutbyttet etter endt utdanning

Læringsutbyttebeskrivelsene er revidert og endret i forhold til panelets vurdering. De er konkretisert slik at utbyttebeskrivelsene er knyttet til miljøarbeid og tjenester for mennesker med utviklingshemming.

Ja, kravet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

revidere pensumlitteraturen og oppdatere den med nyere litteratur

Pensumlistene er revidert og oppdatert med nyere litteratur. Boken av Jørn Kroken, *Bruk av tvang og makt – sosialtjenestelovens kapittel 4A i praksis* står fortsatt på pensumlisten og refererer til et lovverk som ikke lenger eksisterer. Vi mener at dette er uheldig, og tilbyder bør benytte annen litteratur knyttet til dette emnet.

Ja, kravet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

revidere pensumlistene slik at de gjenspeiler læringsutbyttebeskrivelsene

Pensum gjenspeiler de læringsutbyttene som beskrives i emnene

Ja, kravet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

inkludere fag- og forskningsartikler i pensumlitteraturen

I henhold til tilsvar skal tilbyder ha inkludert fag- og forskningsartikler i pensumlisten, men vi kan ikke se at dette er gjennomført i studieplanen. Tilbyder bør sørge for at fag- og forskningsartikler inkluderes i litteraturlisten i studieplanen.

Ja, kravet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

inkludere helse- og omsorgstjenesteloven kapittel 9 i litteraturlisten

Lovverket er inkludert i læringsutbyttebeskrivelser og i litteraturlisten

Ja, kravet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

endre emnebeskrivelsene slik at områder beskrevet som kulepunkter er i samsvar med det som beskrives i læringsutbyttene

Emnebeskrivelser er endret og står nå i samsvar med læringsutbyttebeskrivelsene.

Ja, kravet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

redegjøre for obligatorisk aktivitet knyttet til de teoretiske emnene

Det er beskrevet i innledningen i studieplanen hva som er obligatorisk aktivitet i emnene.

Ja, kravet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

redegjøre for hvordan veiledning tilrettelegges for studentene underveis i studiet, både individuell veiledning og gruppeveiledning

I innledningen i studieplanen er det redegjort for hvordan veiledning tilrettelegges slik at dette kommer tydelig frem for studentene.

Ja, kravet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

konkretisere læringsutbyttet for praksisemnet, særlig med tanke på ferdighetsutbyttene

Læringsutbyttebeskrivelsen for praksisemnet er revidert og konkretisert og fremstår som utbytter rettet mot kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse i arbeid med mennesker med utviklingshemming. Ferdighetsbeskrivelsen *kan anvende lover og forskrifter som gjelder for helse og sosialtjenesten* bør konkretiseres da det er utydelig hva det vil si å anvende lover og forskrifter i dette praksisemnet.

Ja, kravet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

tydeliggjøre hvem som deltar på vurdering av studenten etter fullført praksis og hva som ligger til grunn for vurderingen

Det er presisert at det er fagansvarlig, praksisveileder og student som deltar på sluttevaluering etter endt praksis, og tilbyder henviser til vurderingsskjema for praksis for hva som skal ligge til grunn for vurderingen.

Ja, kravet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

presisere i studieplanen at tilbyder i samarbeid med arbeidsplassen og studenten skal definere når studenten er i praksis, og når han/hun er i vanlig arbeid, i de tilfeller hvor studenten har praksis på eget arbeidssted

Det er tydeliggjort i innledningen i studieplanen at ved praksis på egen arbeidsplass skal det synliggjøres i vaktplan at 50 % av arbeidstiden skal være innrettet på egenlæring/studier.

Ja, kravet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

utarbeide en kravspesifikasjon for undervisningspersonell (lærere, praksisveiledere og sensorer) som er spesifikk for utdanningen *miljøarbeid i tjenester for mennesker med utviklingshemming*

Det er utarbeidet kravspesifikasjon for undervisningspersonell og oppgitt forholdstall som synes å være i tråd med NOKUTs krav.

Ja, kravet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

endre benevnelsen i emnebeskrivelsene fra «arbeidskrav» til «eksamen» i studieplanen
Alle benevnelsene er endret til eksamen i emnebeskrivelsene.

Ja, kravet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

4.3 Endelig konklusjon fra sakkyndig komité

Vi vurderer at endringer og revideringer i tilsvarebrev og vedlegg er tilfredsstillende utført. Vi har imidlertid anbefalinger til endringer som tilbyder bør følge opp.

Utdanningen anbefales godkjent.

Tilbyder bør

- fjerne pensumlitteratur som viser til lovverk som ikke lenger eksisterer, og erstatte denne med annen litteratur
- sørge for at fag- og forskningsartikler inkluderes i litteraturlisten i studieplanen
- konkretisere ferdighetsbeskrivelsen *kan anvende lover og forskrifter som gjelder for helse og sosialtjenesten*, i læringsutbyttebeskrivelsen for praksisemnet

4.4 NOKUTs tilleggsvurdering

I den innledende vurderingen kom NOKUT frem til noen mangler som måtte utbedres før en eventuell godkjenning. I tilsvaret har tilbyder redegjort for hvordan disse kravene er imøtekommet. Vi registrerer at tilbyder har rettet opp i manglene i styrevedtektene og reglementet. Tilbyders styringsordning og reglement vurderes som tilfredsstillende.

Ja, kravene til grunnleggende forutsetninger for å tilby fagskoleutdanning er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

5 Vedtak

NOKUT ved direktøren anser de faglige kravene for godkjenning av utdanningen *miljøarbeid i tjenester for mennesker med utviklingshemming*, 60 fagskolepoeng stedbasert undervisning, ved AOF Hordaland – Sogn og Fjordane som oppfylt. NOKUT godkjenner derfor utdanningen.

Vedtaket gjelder utdanningen som er beskrevet i søknaden av 15. september 2014 og i tilsynsrapporten. Vedtaket gjelder for studiestedet Bergen.

Vedtaket er fattet med hjemmel i

- lov om fagskoleutdanning § 2
- forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning § 5-1 (1) (heretter NOKUT-forskriften)

6 Dokumentasjon

Rapporten er skrevet på bakgrunn av

- søknad datert 15. september 2014, NOKUTs saksnummer 14/514-1
- tilsvar datert 28. januar 2015, NOKUTs saksnummer 14/514-10

Vedlegg 1:

Sakkyndig komité

Kravene til sakkyndige står oppført i fagskoletilsynsforskriften kapittel 2. De sakkyndige skal vurdere om søknaden oppfyller kravene for godkjenning av fagskoleutdanning, jf. fagskoletilsynsforskriften kapittel 3.

Den sakkyndige komité har bestått av følgende medlemmer:

- **Studieleder Marta Grongstad, Universitetet i Tromsø**

Grongstad er utdannet sykepleier med master i sykepleie og helsefag fra Universitet i Tromsø. Hun har tatt praktisk pedagogisk utdanning, studert IKT og didaktikk, og har en videreutdanning innen aldring og eldreomsorg. Grongstad har jobbet mange år som lærer og studieleder for videreutdanningsstudier innen eldreomsorg ved Høgskolen i Tromsø. Hun er nå ansatt som studieleder ved bachelorutdanningen i sykepleie ved Institutt for helse og omsorgsfag, Universitet i Tromsø, Norges arktiske universitet. I 2010-2012 hadde hun permisjon fra studielederstillingen ved UIT og var ansatt i Oslo kommune som fagutviklingspsykepleier ved to sykehjem. Hun startet da opp og ledet flere fag- og utviklingsprosjekter for ledere og helsearbeidere i kommunehelsetjenesten. Hun har gjennom flere år hatt et nært samarbeid med ulike utdanningsinstitusjoner, kommuner og spesialisthelsetjenesten rundt kompetanseheving av ulike helsepersonell. Grongstad har vært sakkyndig for NOKUT ved flere anledninger, hvorav ved vurdering av utdanning innen utviklingshemming og aldring.

- **Fagrådgiver Tone Hee Åker, Høgskolen i Oslo og Akershus**

Tone Hee Åker er utdannet vernepleier med videreutdanning i målrettet miljøarbeid. I januar 2013 fullførte hun mastergrad i helsefagvitenskap. Åker har lang arbeidserfaring fra arbeid i 1. og 2. linjetjenesten og har bred erfaring med veiledning av fagpersonell på ulike nivåer, brukere og pårørende. Frem til februar 2013 var hun ansatt som vernepleierkonsulent i Oslo kommune, hvor hun hadde faglig ansvar for tjenester knyttet til vedtak om praktisk bistand og opplæring, og kurs og opplæringsvirksomhet. Hun har tidligere hatt stilling som prosjektleder i familieveiviserprosjekt ved Oslo Universitetssykehus, som vernepleierkonsulent ved skole og autismesenter, som fagkonsulent i habiliteringstjenesten og som fagkonsulent ved Norsk Forskningsinstitutt for barn med utviklingsforsinkelser. Åker har vært sakkyndig for NOKUT tidligere, i vurdering av utdanningen *målrettet miljøarbeid innen tilrettelagte tjenester*.

Sakkyndige skal ikke ha oppgaver ved fagskolen eller ha andre tilknytninger til tilbyder som kan medføre inhabilitet. De sakkyndige har erklært at de ikke er inhabile i saken.

Søkerinstitusjonen har fått anledning til å uttale seg om NOKUTs forslag til sakkyndige, og har ingen merknader.